

nelle fra Gud i Himmelen; han har udeluft sig fra sin Menigheds Samfund, saa at dens Forbøn ikke kommer ham tilgode, og at dens Forjættelser ikke gjælde ham.

Medens han er paa Jorden, vil hans Hjerte være bævende, og hans Fod ikke finde Hvile; derefter gaaer han hen, hvor der skal betales Enhver efter hans Gjerninger; thi den Almægtige har sagt: Jeg er Herren, som

raanfager Hjertes, som prøver Nyret, til at give Enhver efter hans Veie, efter hans Sværtters Frugt.

Med denne Formaning og Abvarsel have vi gjort Bort; det Øvrige overlade vi til den altsæende og retfærdige Gud. Hvo der bliver ved Sandhed, aflægge med Frimodighed sin Ed; men Enhver vogte sig for at sværge falskeligen ved den Høiestes Navn!

Motiverne til foranstaaende Lovudkast.

I 1849 indgav Præsten ved det mosaiske Trossamfund heri Staden, Dr. phil. Wolff, et Andragende til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om en Forandring i den Maade, hvorpaa Betsjendere af den mosaiske Tro toges i Ed, naar de skulle edfæstes i Retten. Han gjorde i saa Henseende gjælbende, at den mosaiske Religion, naar man sammenligner alle i det gamle Testamente med Hensyn til Besværgelse forekommende Steeder, aldeles ikke fordrer nogen Tilstedeværelse af en Præst, ei heller at den Sværgende spjrer sit Navn til det „jeg“, han udtaler, eller at han lægger sin Haand paa nogen hellig Bog; kun findes i Gen. 14, 22, 23, „at den Sværgende opløstede sin Haand til Gud“. Vel benyttedes efter en senere Autoritet ved Edsfæstelsen for at forøge Udfrygt for Eden en hellig Gjenstand, hvorpaa den Sværgende skulde lægge sin Haand, hvortil sædvanlig valgtes Pentateuken, af hvilken der overalt fandtes Afkrifter, ligesom der ogsaa i Talmud omtales, at Dommeren skulde tilkjendegive den Sværgende Edens Vigtighed og formane ham, hvortil der angives en Admonitionsformular; men Eden er ingenlunde betinget af Admonitionen eller Berørelsen af en hellig Gjenstand, ivertimod fandt disse ikke engang Sted ved enhver Edsfæstelse, idet den jødiske Retslære i sin Udvikling antog en Gradation i Eden. Eden „ved Guds Navn“ brugtes kun i de vigtigste Tilfælde, den ringere Ed bestod i, at den Sværgende kun sagde: „jeg sværger at . . .“, uden at det hellige Navn

udtrykkelig nævnedes, ligesom der ei heller behøvedes nogen Bog eller særskilt Admonition, kun at Dommeren gjorde opmærksom paa den Sandfærdighed, som Eden forbinder til. Ibet Dr. Wolff saaledes gik ud fra, at den mosaiske Religion ikke fordrer nogen Præsts Tilstedeværelse, ei heller nogen hellig Bog og endnu mindre en Fremstigen af sit Navn efter Ordet „jeg“ ved Edsfæstelsen, og at den jødiske Retslov ei heller ved Noget af en Præsts Tilstedeværelse og kun i enkelte Tilfælde foreskriver Berørelsen af en hellig Bog under Edsfæstelsen for at vække mere Udfrygt, hvilket imidlertid kun kunde ansees for en uvæsentlig Form, der kun kunde foreskrives, saalænge det kunde forudsættes, at den virkelig hidrog til at opnaae det tilsigtede Diemed, men maatte falde bort, saasnart Begreberne desangaaende forandrede sig, udtalte han endvidere, at selv om den jødiske Retslov eller rettere Retspraxis virkelig foreskrev de omtalte Former, burde de dog ikke komme i Betragtning ved en dansk Domstol. Vel maatte Staten have Trykthed for, at Enhver aflægge Eden efter sin Trossbetsjendelses særegne Dogmer. Men dertil fordrer at gaae ind paa den oprindelige Bde, der efter hin Trossbetsjendelse ligger til Grund for Eden, og en Drøftelse af den Hellighed, som efter hin overhovedet tillægges Eden, kan ene derved komme i Betragtning. Viser det sig nu, at efter denne Trossbetsjendelse Paafaldelsen af det høieste Væsen er den helligste Ed, hvorved Sandhed besværges og Meneden den største